

(מב) העי'ן עם הפ"א

מפני סמיכתם בסדר הא"ב, כפי שכתבנו בתחלת הפרק שאותיות כאלו מתחלפות לפעמים, וכן הוא בל"ב מדות של רבי אלעזר בנו של רבי יוסי הגלילי.
ולפי זה יהי אפשר לפרש הלשון בשמואל א' (פ"ו) ויש סף שמואל את אנני, אשר להפעל "שספ" אין חבר במקרא; ויהפך כמו ויש סע (בחלוקה עי"ן בפ'), ומלשון וישמע אותו בכנפיו (פ' ויקרא), וישמעוהו כשם הגדי (שופטים, י"ד), ועוד כהנה, ומתבאר מאוד הלשון. —

(מג) העי'ן עם הצדי"ק

מצינו הלופם רק בארמית, ואולי הוא, משום דבאותה השפה הברת הצדי"ק קרובה להברת עי"ן;
וכה מצינו תחת "צמר" בעברית — "עמר" בארמית: ושער ראשה כעמר נקא (דניאל, ז'); ארץ — ארעא: אלהא שמיא וארעא (עזרא, ח'); צאן — ען — ענא (כ"פ בתרגומים); צלע — עלא: והלת עילין בפומי' (דניאל, ז'); ביצה (ובתלמוד): ביעין, (מס' ביצה, ז' א', ובכ"ס). —

(מד) הצדי"ק עם הקר"ף

מפני קרבתם בסדר הא"ב, שבגלל זה נותנת לרתחלף לפעמים כמו שזכרנו כמה פעמים;
וכה מצינו:
(א) ארץ — ארקא; אלהא די שמיא וארקא (ירמיה, י');
(ב) פרץ — פרק: פרץ ה' את אויבי לפני (ש"כ, ח') — ופרקת עלו מעל צוארך (פ' תולדות);
(ג) צוק — עוק: הציקתני רוח במני (איוב, ל"ב), ובצוק העתים (דניאל, ט') — הנה אנבי מעיק תהתיכם כאשר תעיק העגלה המלאה לה עמיר (עמוס, ב'); שמתה מועקה במתנינו (תהלים, ס"ו);
(ד) צלה — קלה; צלי אש (פ' בא) — קלוי באש (פ' ויקרא);
(ה) רצד — רקד: למה תרצדון הרים (תהלים, ס"ח) — הדגים תרקדו (שם, קי"ד).
ומצינו חלופים כאלה בפסוק אחד: בשופטים (ה' כ"ו) מחקה ראשו ומחצה רקתו, והוראת שניהם, בקוע, חצב; ובמלכים א' (ו' ל"ד) שני צלעים הדלת האמה גלילים ושני קלעים הדלת השנית גלילים; והוראת שניהם (צלעים וקלעים) אחת הן: צירי הדלת;
אוצר החכמה 13676

וכן נראה בישיעה (כ"ח י') צו לצו צו לצו, קו לקו קו לקו, שבאורם בדרך מליצה אזהרת מצות תכופות זו אתר זו; ולמען קלות הלשון החליף פעמים צדי"ק בקו"ף, שמהלפים. —

(מה) הצדי"ק עם הרי"ש

ממוצא וסר"ק, מן השינים; וידוע הוא, שהאותיות ממוצא אחד מתחלפות לפעמים; ויש לפרש עפ"י זה ביחוקאל (כ"ט ה') לא תאסף ולא תקבץ, ותרגום יונתן; לא תהנכש ולא תתקבר; וכתב על זה הרד"ק ב"ו הלשון: „ויונתן תרגם ולא תקבץ — ולא תקבר, רוצה לומר, ולא תקבץ לקבורה“, עכ"ל; וכפי הנראה דחקו לפרש כן, משום דקשה לו, אך יתרגם את הפעל „קבץ“ כמו „קבר“, לכן פירש בכונתו, משום דתכלית הקבוץ (בענין הפרשה שם) הוא הקבורה; אבל לפי שכתבנו ולפי הידוע דאותיות שהן ממוצא אחד נוהגות להתחלף זו בזו, יתפרש כפשוטו, שבא הפעל תקבץ במקום תקבר, בחלוק הרי"ש בצדי"ק; וראוי נאמנה להרגומו של יונתן בזה, כי אמנם כן מצינו הפעל „אסף“ נלוח להפעל „קבר“, בירמיה (ח' ב' וכו' ל"ג): „לא תאסף ולא תקבר“, ומכוון עם הלשון שבכאן עפ"י הרגום יונתן —

ובתלמוד, מס' גיטין (נ"ו ב') דרשו הפסוק דקהלת, ובכך ראיתי רשעים קבורים, אל תקרא קבורים אלא קבוצים, וזה ג"כ עפ"י החלוק הזה, ומיסודו של תרגום יונתן. —

(מו) הצדי"ק עם השי"ן

גם כן ממוצא וסר"ק, מן השינים, שמתחלפין; ובא חלופם:

(א) צחק — שחק: ותצחק שרה (פ' וירא) — עת לשחק (קהלה);

(ב) צפן — שפן: והצפנהו שלשה ירחים (פ' שמות) — ושפוני ממוני חול (פ' ברכה);

(ג) צרב — שרב: צרבת המכוה (פ' תזריע) ולא יכם שרב ושמש (ישעיה, מ"ט);

ואעפ"י כי בכל אלה באו השיני"ן שמאלים והמוצא וסר"ק מכל שי"ן ימיני, אך כבר כתבנו, כי השיני"ן בינם לבין עצמם ג"כ מתחלפין (ראה ציון מ').

ויש כי בא השי"ן תחת הצדי"ק בחלוק כפול: במלאכי (א' ד') כי תאמר אדום רששו — תחת רצצנו, עיי"ש. —

(מז) הקו"ף עם הרי"ש

מפני קרבתם בסדר הא"ב, שמפני זה דרכם להתחלף, כמו שכתבנו כמה פעמים במיני אותיות כאלה (ממוכות); ומצינו חלופם בשמות „בהק — בהר“: הקב"ה פה ב"ה